

Äldsta vraket i USA tillgängligt för dykare

Av Erik Rönby

Det möjligen enda bevarade riktiga gamla krigsskeppet i hela USA, ett vrak som sedan 236 år vilar under vattenytan i Lake George, Albany, staten New York, är sedan i somras tillgängligt för intresserade från hela världen.

Nåja, i alla fall kan sportdykare och marinarkeloger som vågar sig 32 meter ned i det dunkla och kylskåpskalla vattnet bekanta sig med "Landsköldpaddan" (den ser ut som en sådan). Sedan de första skaffat sig det särskilda tillstånd som miljömyndigheten på platsen fordrar.

Norr om New York

Den ett par mil långa sjön Lake George, och den populära semesterorten med samma namn, ligger en 30-mils dagsresa längs Hudsonfloden norrut från staden New York. Ytterligare ett steg längre nöttut hittar man den ännu större sjön Lake Champlain. Där avser man att precis som i Lake George att öppna även andra fyndplatser för dykare.

Man har utlystett undervattensreservat i området, och myndigheter och privata personer har slagit samman för att driva verksamheten.

Före USA bildades

"Land Toroise" byggdes 1758, alltså långt före amerikanska revolu-

tionen och USA bildades, och utgör en kvarleva från kriget mellan britterna och fransmän/indianer. Frankrike och England kappades som bekant vid den tiden om dessa tassemarker. Vem har inte läst Coopers "Hjordödaren" och "Vägvisaren"?

Fyndplatsen i Lake George är i dag utmärkt med en boj. I mer än 200 år konserverades den 17 meter långa och 6 meter breda tvåmastarebåten, även om konstruktionen idag är bräcklig. Vattnet brukar hålla mellan 1,5 och 7,5 grader Celsius på platsen. Det var medlemmar i Bateaux Below, ett marinarkelogiskt sällskap, som återfann vraket 1990. Nu har föreningens medlemmar gjort mer än 200 dyk på skeppet för fotografering och uppmätning.

Hindrar åverkan

Precis som vid de populäraste och mestfrekvent besökta vrakfynden är man ängslig för skadegörelse. En barriär i form av en kedja på halvanan meters avstånd från vskrovet har därför satts upp. Den ska avhålla alltför nyfikna från att vidröra skeppet, eller att till och med försöka gå ombord. Ett skyddssystem som kanske är något för svenska länsmyndigheter att ta en titt på?

"Landsköldpaddan" är byggd av ek och furu och utgör en slags

kanonpråm. Den är flatbottnad och försedd med sju kanonportar, Hennes skrovsidor är starkt innåtsluttande, ungefär som man kan se på sydstaternas berömda "Merrimac". Även om hon kunde segla, var 13 årpar viktigaste framdrivningsmedlet.

"Paddan" rymde

Det vanligaste sättet att under vintern dölja skeppen för fienden var att lägga dem i marvatten. Det försökte man också att göra med "Landsköldpaddan" på hösten 1758. Men när väl fartyget kommit under ytan, tog någon naturkraft med henne ut på djupt vatten. Där återfanns hon aldrig. Britterna fick bygga en kopia, "Den oöverbärliga", som fick ersätta den förrymda paddan i de fortsatta striderna.

1500 meter ut i sjön, från den som idag är den mondana semesterorten Lake George, blev "Landsköldpaddan" liggande. Med hjälp av modern sonar återfanns hon som sagt för några år sedan. Nu är hon det mest spektakulära på tre fyndplatser i sjön som till vidare ingår i undervattensreservatet. Inte alls omöjligt att nå för hugade svenskar på utflykt till USA.